

המשפחה הגרעינית והמשפחה המורחבת

בפרשת השבוע אנו פוגשים בבקשתן המיוחדת של בנות צלפחד לנחלה. בקשה שהיא כולה לקח לדורות, כיצד מנהלים בקשה שאינה נתפסת באותו הזמן ובאותו המקום כדרישה לגיטימית. בנות צלפחד מבינות שהבקשה צריכה להתברר בראש ובראשונה לפני גדולי הדור, שמעבירים את הדיון לפני רבוננו של עולם.

אולם ברצוני לשים את הדגש על תופעה נוספת העולה מתוך פרשה זו, והרלוונטיות שלה לגבי המאבק על אופיה של המשפחה:

המאבק היום על תודעת המשפחה מרכז בעיקר סביב היחס והזיקה בין הדמויות המרכזיות במשפחה שהם שלושה (או בעצם ארבעה) גורמים המרכיבים את המשפחה, וכפי שניסחו זאת חז"ל (נידה לא,א):

"שלושה שותפין יש באדם, הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו." הילד, הקב"ה, אביו ואימו.

אך פרשת בנות צלפחד מלמדת אותנו שמעבר למשפחה הגרעינית, יש גם למשפחה הרחבה תפקיד משמעותי בחייו של הפרט.

הפתרון לדילמה שמעלות בנות צלפחד בקרב מחנה ישראל, וביחס לשאלת מעמד הבנות במשפחה שהייתה טמונה בעומק טענתם של בנות צלפחד, היה (במדבר לו יא-יב):

"ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני דדיהן לנשים: ממשפחת בני מנשה בן יוסף היו לנשים ותהי נחלתן על מטה משפחת אביהן:"

הקב"ה נתן לבנות צלפחד "עיצה טובה", כפי שהדבר מתבאר בדברי רב יהודה (בבא בתרא קכ,א): "אמר רב יהודה אמר שמואל: בנות צלפחד הותרו להנשא לכל השבטים, שנאמר: לטוב בעיניהם תהיינה לנשים, אלא מה אני מקיים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים? עצה טובה השיאן הכתוב, שלא ינשאו אלא להגון להן".

בדרך זו, בנות צלפחד מגלות את העוצמה והכוח שיש בידי משפחתן המורחבת. הן מגלות שהמצוקה שלהן יכולה להיפתר בצורה האידיאלית דווקא ע"י אנשים שהם בשר מבשרם.

המאבק על המשפחה אינו מסתכם בשאלת האבהות והאמהות אלא בשאלה רחבה הרבה יותר מה הם העוגנים הרחבים יותר שיש לנו בעולם.

הרב זאב שמע

חוקר תורני במרכז אחוה
חבר 'בוחרים במשפחה'

"בוחרים במשפחה" - ארגון חברתי ששם לו למטרה לחזק ולקדם את ערכי המשפחה בחברה ובמדינה, מול מגמות הפירוק של התא המשפחתי בארץ ובעולם